

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
UTYLITARNE WARTOŚCI BADAŃ NAUKOWYCH**

Pod redakcją naukową:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomrya, Wasyl Ilnytskyj

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
УТИЛІТАРНА ЦІННІСТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

За науковою редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

ТОМ XIII

**Konin – Uzhorod – Przemyśl – Chersoń
Конін – Ужгород – Перемишль – Херсон
2022**

Габчак Н., Габчак С. Карпатський єврорегіон в умовах інтеграції.....	203
Галуцько В., Бабич А. Про директиву європейського парламенту та ради «про відходи», як конструктивний досвід регулювання правового поля щодо поводження із відходами.....	206
Голод О. Позитивні аспекти впровадження реформи децентралізації.....	208
Горбань О. Публічна політика в науковому й освітньому просторах України: стан і перспективи.....	211
Горошинський О. Щодо питання визначення суб'єктивної сторони посягання перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.....	212
Жарська Н. Нормативні засади професійної діяльності у сфері фізичної реабілітації, фізичної терапії та ерготерапії.....	215
Закаляк Н., Росоха Ю. Особливості реабілітації чоловіків з ампутацією нижньої кінцівки.....	218
Зоря Г. Сучасний екологічний стан Лісового озера в сел. Покотилівка. Перспективи створення гідрологічного заказника «Лісове озеро»	220
Кіш В., Йовбак Н. Важливість навчання сучасних технологій на прикладі TypeScript.....	222
Кравчук О. Комунікація в українському суспільстві.....	224
Кузьменко Ю., Думанський Р., Юкало В. Законодавство України у сфері охорони довкілля та природокористування.....	226
Пилипишин М. Вплив навколишнього середовища на здоров'я людини.....	229
Сацька Л. Механізм запровадження громадського бюджету.....	232
Тарасюк Н., Гарасим'як Л. Різновиди впливу господарської діяльності на сучасні ландшафти Волинського Полісся.....	234
Тищенко В., Васильєв І., Пруський А., Скоробагатько А. Вплив небезпечних чинників пожежі на екологію навколишнього середовища.....	237
Chervonoshapka M., Hnyr I. Course «Bases of motor activity and healthy lifestyle» as a component of the training program for students of the specialty «Law».....	239
Chubina T., Fedorenko Ya., Kryshstal A. Features of the formation of social policy in the European Union.....	241
Яворівський Р., Рубановська Н., Сердюк В. Аналіз ценопопуляцій <i>Allium flavescens</i> Besser на території Західного Поділля.....	243
Яремко Г. Дія кримінального закону у проєкті КК України.....	246
Відомості про авторів.....	249

Thus, it can be noted that today, despite all the challenges of modern times (COVID-19, the economic crisis, the rapid increase in energy prices as a result of the Russian-Ukrainian war), all member states of the European Union are developing their economies in the direction of ensuring a high level and standards life, ensuring a high level of social protection, education, and quality of health, overcoming poverty and inequality. Therefore, the future model of Ukraine's social policy after the end of the war should be the construction of a model of a socially oriented economy, which should be based on high standards of people's living standards, which take into account and comply with the social norms of the European Union as much as possible.

REFERENCES

1. Formanyuk V.V. Formation and evolution of social policy of the EU. *Actual problems of politics*. 2015. Vol. 55. P. 59–70.
2. Kolot A.M. Social policy in the conditions of globalization and liberalization of economic relations: gains, losses, trends. *IDSD*. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle>.
3. Slyusarenko K. V., Sadovenko M.M. Social policy of the EU: modern challenges and prospects. *Ekonomichnyj analiz: zb. nauk. pracz` / Ternopil'skij nacional'nyj ekonomichnyj universytet*; redkol.: O. V. Yaroshhuk (golov. red.) ta in. Ternopil`: Vydavnycho-poligrafichnyj centr Ternopil'skogo nacionalnogo ekonomichnogo universytetu «Ekonomichna dumka», 2017. Tom 27. № 1. P. 80–90.
4. An official website of the European Union. URL: http://ec.europa.eu/index_en.htm

Руслан ЯВОРІВСЬКИЙ

(Тернопіль, Україна)

Наталія РУБАНОВСЬКА

(Кам'янець-Подільський, Україна)

Вікторія СЕРДЮК

(Тернопіль, Україна)

АНАЛІЗ ЦЕНОПОПУЛЯЦІЙ *ALLIUM FLAVESCENS* BESSER НА ТЕРИТОРІЇ ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Види роду *Allium* L. – декоративні рослини, що часто мають високу харчову цінність, тому користуються широкою популярністю серед населення. Антропогенне порушення їх місцезростань (розорювання степів, вирубування лісів, неконтрольований випас худоби) та вузька екологічна амплітуда деяких видів призводять до зменшення чисельності особин у популяціях, поступового зменшення площі ареалів, а також до розпаду суцільних популяцій на окремі локалітети [2]. На особливу увагу заслуговують ендемічні, реліктові, рідкісні та зникаючі види роду *Allium*.

Часник жовтуватий або цибуля жовтувата (*Allium flavescens* Besser) – багаторічна рослина родини Цибулевих (*Alliaceae*), поширена у Південно-Східній Європі, Казахстані й на півдні Західного Сибіру. Рідкісний вид, що в Україні перебуває під охороною і занесений до переліків регіонально рідкісних рослин Запорізької, Сумської та Харківської областей.

На території Західного Поділля виявлено 30 місцезростань цибулі жовтуватої [1]. Дослідження *A. flavescens* нами проведено у 6 популяціях, зокрема:

✓ популяція № 1 – Тернопільська область, Тернопільський район, між селами Остап'є та Городниця. Відслонення вапняків, схили крутизною 35°. Проективне покриття трав'яного покриву – 25–45 %, площа популяції – 1,5 га, проективне покриття виду – 1 %. Вид зростає в угрупованні асоціації *Festuco valesiacaе-Caricetum humilis* Klika (1931) 1936. Популяція повноцвітна, зріла, має правосторонній віковий спектр з переважанням генеративних особин. Щільність популяції – 28 ос/м². Її стабільному розвитку сприяють типові для виду умови зростання та відсутність антропогенного впливу;

✓ популяція № 2 – Хмельницька область, м. Кам'янець-Подільський. Відслонення каньйону річки Смотрич біля мосту «Лань, що біжить». Вапнякова «поличка» північно-східної експозиції, площа ценопопуляції становить 0,3 га, зі щільністю до 30 особини на 1 м². Загальне проективне покриття – 65 %, проективне покриття виду – 3 %. Вид трапляється в асоціації *Festuco valesiacaе-Caricetum humilis* Klika (1931) 1936. Популяція № 2 Смотрицького каньйону має піки на генеративних та віргінільних особинах (55,6 %). Ценопопуляція є стійкою, толерантною і може довго існувати у складі фітоценозу. Доволі низький показник щільності особин у ній є наслідком ектопічних особливостей, адже популяція розташована на вузьких карнизах каньйону на території рекреаційної зони;

✓ популяція № 3 – Хмельницька область, Кам'янець-Подільський район, околиці села Вербка, ботанічний заказник загальнодержавного значення «Товтра Вербецька» («Чотири кавалери»). Мергельний схил південно-західної експозиції, крутизною до 5–10°, проективне покриття трав'яного покриву становить 35–60 %. Вид зростає в угрупованні асоціації *Festuco valesiacaе-Caricetum humilis* Klika (1931) 1936. У віковому спектрі популяції № 3 значно переважають ювенільні (21,7 %) та генеративні (23,8 %) особини, тому вона належить до прогресивних або інвазійних ценопопуляцій. На її стан значною мірою впливає антропогенний фактор, зокрема, часте випалювання та викошування травостою місцевим населенням, внаслідок якого одночасно пошкоджуються як надземні органи, так і цибулина. Щільність популяції складає 30 ос/м²;

✓ популяція № 4 – Хмельницька область, Кам'янець-Подільський район, село Устя, ботанічний заказник місцевого значення «Устяський». Вапняковий схил західної експозиції на лівому березі річки Смотрич. Площа популяції – 0,4 га. Популяція приурочена до наскельної кальцефільної рослинності на малопотужних рендзинах або первинних субстратах. Вид зростає в угрупованні асоціації *Carici humilis-Festucetum valesiacaе* Klika 1951 nom. invers. Abduloeva,

Didukh 1999. Загальне проективне покриття становить 85 %, проективне покриття виду – 5 %. Середня щільність популяції № 4 – 25 ос/м². Близько 57 % вікового складу популяції припадає на генеративні та віргінільні особини. Вона є повночленною, нормальною, з лівостороннім віковим спектром;

✓ популяція № 5 – Тернопільська область, Тернопільський район, околиці села Купчинці. Схил південно-західної експозиції крутизною 35°. Площа популяції – 0,1 га. Популяція приурочена до дерново-карбонатних ґрунтів. Загальне проективне покриття становить 60 %, проективне покриття виду – 2 %. Вид зростає в угрупованні асоціації *Campanulo sibirici-Euphorbietum stepposae* Abduloeva 2002. Популяція № 5 повночленна, має лівосторонній характер. Щільність особин у популяції має середні показники (28 ос/м²). Відбувається заміщення насінного розмноження вегетативним. Причиною такого явища, очевидно, є регулярне сінокосіння та випасання тварин на території популяції;

✓ популяція № 6 – Тернопільська область, Чортківський район, околиці села Олексинці, ботанічна пам'ятка природи місцевого значення «Олексинська ділянка». Вапняковий схил західної орієнтації на степових схилах річки Серет. Площа популяції – 0,2 га. Ділянка крутизною 10°, відслонення вапняків у вигляді плоских «поличок» з тонким шаром дрібнозему та продуктів руйнування породи. Проективне покриття трав'яного покриву становить 50–70 %, проективне покриття виду – 5 %. Вид зростає в угрупованні асоціації *Festuco valesiacae-Caricetum humilis* Klika (1931) 1936 та *Poetum versicoloris* Kukovitsa, Movchan, V. Solomakha et Shelyag 1992. Популяція № 6 нормальна, з лівостороннім віковим спектром. На віргінільні та генеративні особини тут припадає 46,8 %. Середня щільність популяції складає 30 ос/м².

Отже, популяції *Allium flavescens* Besser на території Західного Поділля є здебільшого толерантними, мають середні показники щільності, що свідчить про можливість тривалого існування виду у складі фітоценозів за умов відсутності інтенсивного антропогенного навантаження. Яскравим прикладом антропогенних змін стану популяції виду на території Смотрицького каньйону стало створення тут у 2015 році ґрунтової дороги, що призвело до знищення 2/3 популяції *A. flavescens*. У цілому, насінна продуктивність виду на Західному Поділлі, порівняно із популяціями східної частини загального ареалу, є низькою [3].

Також нами відзначено залежність кількості квіток від умов зростання виду, зокрема, у більш сприятливих умовах суцвіття має меншу кількість квіток і навпаки. Очевидно, це пов'язано із тим, що досліджуваний вид кореневищного типу і розмножується переважно вегетативним способом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Рубановська Н., Любінська Л. Дослідження роду *Allium* на території Західного Поділля. *Вісник Черкаського університету. Серія «Біологічні науки»*. 2015. № 19. С. 83–89.

2. Рубановська Н., Солоненко А., Соломаха В. Динаміка популяції *Allium* L. в умовах Західного Поділля. *Біологічний вісник Мелітопольського*

державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького. 2016. Т. 6. № 3. С. 407–413.

3. Тухватуллина Л. Интродукция видов рода *Allium* Республики Башкортостан. Биоразнообразие, проблемы его сохранения в Южном регионе Республики Башкортостан и на сопредельных территориях: сб. мат-лов межвуз. науч.-практ. конф. Стерлитамак, 2003. С. 63–66.

Галина ЯРЕМКО
(Львів, Україна)

ДІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНУ У ПРОЄКТІ КК УКРАЇНИ

Указом Президента України від 7 серпня 2019 р. № 584/2019 було утворено Комісію з питань правової реформи. Частиною цієї Комісії стала робоча група з питань розвитку кримінального права, на яку покладено, зокрема, підготовку пропозицій щодо змін до законодавства України про кримінальну відповідальність.

Результатом клопіткої роботи стала презентація проекту КК України [1]. Члени робочої групи, розуміючи колосальну відповідальність перед суспільством, процес написання кримінального закону України здійснюють з врахуванням досягнень та пропозицій колег, які формально не є членами Робочої групи. А тому наукова спільнота повинна не пасивно споглядати над кримінальним законотворенням, а активно допомагати працювати над таким проєктом.

Предметом цього огляду є інститут дії кримінального закону. Так, Розділ 1.4. проєкту КК України у змісті називається «Дія Кримінального кодексу в часі та просторі та за колом осіб». Натомість в самому тексті уже вказівки на дію за колом осіб немає. Вочевидь, це суто технічна описка, яка потребує редагування.

Збережено принцип ультраактивності дії кримінального закону. Втім, більш прогресивним аналогічний припис став в тій частині, що вказано, що до особи, яка вчинила передбачене цим Кодексом діяння, застосовуються його положення, чинні на час вчинення діяння (ст. 1.4.1), а не на кримінальну протиправність, караність та інші кримінально-правові наслідки діяння. Новий підхід уже потенційно передбачає, що не усяке діяння, визначене у кримінальному законі, є кримінальним протиправним та караним. У КК є положення, визначають, навпаки, дозволена поведінку, як наслідок, не є караними. Це фактично втілення ідеї про те, що КК не повинен сприйматися громадянами як прейскурант покарань, але, в першу чергу, як закон, який захищає та дає право на правомірне заповідання шкоди охоронюваним відносинам при наявності обставин, що виключають кримінальну протиправність діяння.

Аналогічно у проєкті КК України збережено принцип зворотної дії кримінального закону в часі (ст. 1.4.5.) Більш універсальним видається припис про те, що зворотню дію кримінальний закон має до особи, кримінально-правові відносини якої з державою ще не припинені. У КК України вказано,